

dirirale predvsem za sredstva iz programa Phare. Kot vemo, gre večinoma za opremljanje planinskih koč z alternativnimi viri energije, za suha stranišča in čistilne naprave. Glede tega v slovenskih Alpah ne zaostajamo dosti za drugimi: več kot 30 slovenskih planinskih koč že ima sončne celice, od 20 do 30 jih na to čaka. Ob francoski strokovni pomoči je denar v te namene prišel predvsem od Evropske zveze, avstrijske vlade in PZS, nič pa od slovenske države.

Vedeti je seveda treba, da je samo sanacija planinskih koč premalo, sanirati je treba celotna območja; kaj pomagajo ekološko sanirane planinske postojanke, če kmetijstvo še vedno uporablja umetna gnojila. – Pri vsesplošnih sanacijah na gorah in okoli njih sicer prednjačijo Nemčija, Avstrija, Švica in Liechtenstein.

Medtem ko so članice CAA glede tega dokaj enotne, bodo imele več težav s poenotenjem oznak o težavnosti gorskih poti. Različne oznake v različnih državah namreč povzročajo tudi napačne ocene težavnosti poti, kar je lahko nevarno in lahko povzroči nesrečo. Pri iskanju kompromisa na tem področju je Slovenija nepopustljiva: »Zavezujejo nas zgodovinska dejstva,« je za Dnevnik dejal Andrej Brvar, »in tudi denar. Slovenija ima namreč Knafelčevo markacijo že vse od ustanovit-

Predsednik PZS Andrej Brvar je odgovoril novinarju Gorenjskega glasa na vprašanje, kaj meni o prihodnosti klasičnega alpinizma, takole: »Klasični alpinizem se nekako lovi oziroma dobiva drugačen pridih, pridih avanturizma. V zgodovini je bil alpinizem že nekajkrat na prelomnicah, bila so posamezna obdobja, ko se je drugače obravnaval in dokazoval sam sebe. Z zanesljivostjo ne more nihče napovedati, kako se bo razvijal v naslednjih obdobjih.«

ve Slovenskega planinskega društva, ki je bila z zakonom zaščitena že v časih Dravske banovine. S to markacijo imamo označenih 7000 kilometrov planinskih poti, sprememba pa bi bila za nas zelo draga.«

Toda če bi Knafelčevim markacijam dodali še nekakšne mednarodno dogovorjene, to ne bi bilo v skladu z zakonom o Triglavskem narodnem parku, ki omejuje onesnaževanje Alp z oznakami, tablam ali pisanjem po skalah. Nekatere države se ogrevajo za označevanje poti z grafičnimi oznakami, ki veljajo za težavnost smučarskih prog: z modro, rdečo in črno barvo bi označili lahke, težje in zahtevne planinske poti.

Zasedanje skupnosti planinskih zvez alpskih držav – CAA

V septembru je Planinska zveza Slovenije – PZS pripravila v Vratih redno letno zasedanje CAA. Pred štirimi leti so jo ustanovile planinske zveze Avstrije, Francije, Italije, Južne Tirolske, Liechtensteina, Nemčije, Slovenije in Švice, ki so se tudi vse odzvale zasedanju v Sloveniji. Iz obsežnega dnevnega reda velja priložiti naslednjim temam:

Odobreno je bilo poročilo Komisije za naravovarstvo, ki med drugim obvezuje predsednike planinskih zvez v območju Alp, a pripravijo prispevke za oblikovanje skupnega stališča CAA o temi, ki kroži pod naslovom »Odprto (prosto) obiskovanje gor«. Delegacije so se strinjale, da je lahko osnutek francoskega gradiva »Gore in planinstvo« osnova za pripravo deklaracije CAA o preseganju tradicionalnih planinskih usmerjanj. Tudi predloge UIAA – IUCN na temo »Šport v naravnem okolju«, ki vključuje alpinistično smučanje, naj bi obravnavali v okviru predvidene deklaracije.

Glede odpiranja novih smučarskih območij v Alpah, za katere pripravljajo programe v alpskih državah – predvsem v zahodnem svetu, so udeleženci podprli stališča komisije, da se je potrebno odzvati kritično.

Odobreno je bilo tudi poročilo Komisije za planinske kočice, ki ga je komisija pripravila junija letos v koči pod vrhom Péclet Polset (2474 m). S problemi vzdrževanja planinskih postojank se ukvarjajo vse zveze – gre za nekaj manj kot 1900 objektov v območju Alp. Obisk planincev, ki prinesejo hrano v nahrbtniku, se povečuje, prenočitev je vse manj, ostajajo pa okoljevarstvene nevarnosti. Delegati so na zasedanju podprli predloge komisije, da je potrebno hitreje urediti programe o opremljanju koč z alternativnimi viri energije (proč z dieselskimi agregati!), ki jih ponuja narava (sonce, veter in vodna moč), v Švici so pripravili projekte tudi za pridobivanje pitne vode s taljenjem snega.

Nič manj niso pomembni programi o gradnji čistilnih naprav, pa preventivni ukrepi pred nevarnostjo požarov. Francozi so, izzvani z žalostno bilanco popolnega uničenja kar treh planinskih postojank zaradi ognjenih zubljev, skupaj z izvedenci za gasilstvo izdelali vzorčni projekt ognjevarnih gradenj oz. sanacij planinskih koč. Zaenkrat pa v Franciji ne dovolijo prenočevanja šolskim skupinam – najprej izvedba protipožarnih sanacij! Vsi ti okoljevarstveni programi terjajo poleg znanja in prostovoljnega dela tudi finančna sredstva. Večini planinskih zvez je ob finančnih vložkih svojih držav uspešno pridobiti tudi sredstva EU, v Sloveniji pa smo se daleč od razumevanja države.

Sledilo je poročilo »Omejitev pri obiskovanju gora«. Avstrijska planinska zveza je dobro leto zbirala in obdelovala podatke o omejitvah, ki jih obiskovalcem gorá narekujejo zakoni ali predpisi lokalnih skupnosti s področja naravovarstva in naravnih parkov, lova, gozdarstva in obrambe. Omejitve so celoletne ali sezonske; v Sloveniji jih je – za razliko od drugih držav – zelo malo. Preostane obveznost, da planinske zveze pripravijo analizo o vplivih omejitev na planinstvo, o konfliktnih razmerah, predvsem pa, da si zagotovijo vsaj sodelovanje če ne že soodločanje pri načrtovanju in sprejemanju omejitev. PZS čaka preizkušnja, ko se bo začel pripravljati Zakon o visokogorju.

»Omrežje raziskovalnih inštitutov in kulturnih središč v Alpah« je bila naslednja tema. Uvrstitev na dnevni red – čeprav zgolj informacija – nedvoumno izkazuje širino delovanja CAA, pa tudi pričakovana, da bo osem organizacij s področja raziskovanj in kulture iz Francije, Italije, Liechtensteina in Avstrije, ki prav te dni sprejemajo Statut in program delovanja za obdobje 2000–2001, pomembno prispevalo k vrednotenju planinstva in alpinizma in Alpah. Žal med podpisnicami tega mednarodnega združevanja ni nikogar iz Slovenije, čeprav imamo več mednarodno uveljavljenih inštitutov s področja geografije, naravovarstva, urejanja prostora in kulture, ki v svojih programih

obravnava tudi območje Alp. Združenje je odprto, pristop je možen vedno, na potezi smo v Sloveniji.

Velja poudariti, da se planinske zveze pod severno steno Triglava niso obremenjevale s »klasičnimi« temami o novih planinskih poteh, preplezanih smereh ali o drugih alpinističnih dosežkih, ki dobivajo vse bolj športno obeležje. Čas nam – poleg teh matičnih aktivnosti – vse bolj nalaga širše razsežnosti delovanja in vlogo pri izvajanju programov za ohranjanje naravnega okolja kot tudi sodelovanja pri oblikovanju razvojnih usmeritev iz Agende 21 o trajnostnem razvoju. Odmevne so bile ugotovitve iz poročil, da se vlaganja planinskih organizacij za vzdrževanje planinskih poti in sanacijo postojank razvrednotijo, ko hodiš ure in ure po območjih planin, »zastrujenih« z umetnimi gnojili, in nadaljuješ po gozdovih, prepletenih s propadajočimi gozdnimi cestami, ki zaradi neokoljevarstvene gradnje in nevzdrževanja postajajo žarišče erozij in plazov.

V Vratih so se te usmeritve izrazile – poleg siceršnjega zavedanja – tudi v treh točkah dnevnega reda, ki sem jih namenoma uvrstil v zaključek:

- Delegacije so potrdile program povezovanja z drugimi nevladnimi organizacijami, ki s svojim delovanjem segajo tudi v svet planin, gorá in sten (v kraticah: CIPRA, UIAA, CIAPM, MF in MW).
- CAA je vse bolj aktivna pri uresničevanju Alpske konvencije, kar je sicer mednarodna pravna obveznost osmih alpskih držav in EU. Oblastni mlini pa meljejo počasi, zato je CAA skupaj s CIPRO – obe imata položaj opazovalke v

organih Alpske konvencije – ministrom za okolje in prostor že naslovila pobudo in tudi formulacije, da je prek protokola o prometu potrebno prepovedati gradnjo novih koridorjev čez Alpe, helikopterske prevoze pa omejiti na nujno oskrbo in reševanje v gorah. Delegati so na zasedanju sprejeli tudi predlog, da naj podpisnice Alpske konvencije vendarle začnejo uresničevati že pred leti sprejet protokol o turizmu, ki s svojimi ukrepi sega tudi na področje rekreacije, športa in planinstva.

• Končno se je širina delovanja CAA izrazila tudi z dogovorom o pripravah na razgovor v palači EU. **Romano Prodi**, novi predsednik Evropske komisije, je povabil delegacijo CAA na delovni pogovor.

Ob vseh visokih ciljih je bilo vzdušje planinsko prijetno. Predsednik PZS **Andrej Brvar** se je izkazal kot pravi gostitelj – planinec. Na predvečer nam je **Stanko Klinar** na diapozitivih in z besedo pričaral svet slovenskih Alp, planinskemu vzdušju je prispevalo tudi spanje v sobah s skupnimi ležišči v prenovljenem Šlajmarjevem domu, udeleženci pa so prispevali po svoje – nihče ni prišel v »mašnem gvantu« ali s kravato. Pa tudi novoizbrani predsednik CAA, sicer predsednik Planinske zveze Francije **Andre Croibier**, se je zahvalil po planinsko in se pridružil drugim udeležencem z napovedjo, da se bodo drugo leto vrnili in opravili pohod na vrhove, če jo je že letos zagodlo vreme in je odpadel obisk bližnjih vrhov, predviden na dan po enodnevem zasedanju. No, trije zanesenjaki so se na Luknjo le odpravili, kar v dežju; vse je bilo organizirano, tudi hlajenje.

Milan Naprudnik

NA ENI STRANI SONČNE CELICE, NA DRUGI STRANI KUPI SMETI

SMETIŠČA OKOLI TRIGLAVA

IGOR ZLODEJ

Ko si po številnih obiskih gorá prežet od vsega lepega, ko se naužiješ neskončnih razgledov, sončnih vzhodov in zahodov, gorskih rožic, tišine in šelestenje jesenskega listja, ko ti postane vse tako domače in ko tudi v gosti megli vidiš vse bližnje in daljne vršace, ko naenkrat ne zapustiš več tople postelje v koči, da bi šel gledat sončni vzhod, takrat začneš opazovati tudi druge manj lepe reči.

Pravzaprav sem te smeti opazil že zdavnaj, pa vendar sem vedno upal, da jih bodo tisti, ki so jih že pred leti tam odložili, vendarle nekega dne pospravili. Ker se to ni zgodilo in ker to očitno ne zanima niti Zavoda TNP, sem se odločil, da jih predstavim širši javnosti. Gre za nekaj smetišč, ki so nastala že pred leti, ko upravljalci koč smeti še niso odvažali v dolino in sedanji oskrbniki zanje tudi niso nič krivi. Pred leti so za te namene izbrali naravne jame v neposredni bližini koč, kjer se je zatem nakopičilo več kubikov smeti. Večina obiskovalcev planinskih domov jih sploh ne opazi, čeprav vodijo mimo tudi planinske poti. V večini primerov gre za smeti, ki za okolje niso strupene, so pa nerazgradljive in za oči zelo moteče. Gre namreč v večini za pločevinke,

Pod Prehodavci

različen odpadni gradbeni material, ki je ostal po sanaciji koč, razbito steklo in za plastiko. Kot se lahko opazi, se vmes najdejo tudi novejši odpadki, ki so jih tja odvrgli neozavešeni obiskovalci gorá. Predstavil bom le nekaj primerov, za vse niti sam ne vem, so pa verjetno še kje podobni.

Ko pridemo iz Trente tik pod Pogačnikov dom na Kriških podih, se od planinske poti odcepi v levo pot, ki vodi sprva naravnost navzgor, potem zavije nekoliko v